

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN- ÉS GÖRÖG-SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-uteza 13. szám

(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 2 kr. (4 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészes 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti. A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

HIVATALOS RÉSZ.

Kivonat az egyházmegyei körözlésekből.

Esztergom-főegyházmegye:

287. sz. Daczára annak, hogy a főegyházmegyei körlevelekben tudtára adtuk mindenkinék, akiket illet, hogy a tanítói pályázatok ennek utána a »Népnevelő« hivatalos tanügyi lapban lesznek hirdetve, nevezett pályázatokat igen sokan még mindig az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez küldik, holott a gyors elintézés megkívánja, hogy egyenesen a »Népnevelő« kiadóhivatalához juttassák. A főtanfelügyelő egyebekben kívül csak a pályázat határidejéről értesítendő.

884. sz. Tapasztalásból tudjuk, hogy egyes tanítók panaszos vagy sérelmes ügyeik orvoslását az egyházmegyei tanfelügyelő hivatal mellőzésével a politikai hatóságoknál keresik. Midőn tehát a t. papság figyelmét ez eljárás visszásságára felhívom, egyuttal figyelmeztetem, tegyen róla, hogy a jövőben ily esetek ne ismétlődjenek. A katolikus tanítók közvetlen előljárója ugyanis a kerületi esperes, illetve tanfelügyelő, s ennek útján terjesztendők fel nemcsak az összes hivatalos ügyek, hanem egyes tanítók panaszos és ügyes-bajos dolgai is az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz, ahol azok mindenkor gyors és méltányos elintéztést nyernek.

Esztergom, 1895. márcz. 30.

Kölos,
bíbornok. érsek.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

Feltámadt!

Valamint a keblet megrázkódtató s szívet a fájdalomtól marcangoló világtörténelmi események közül mindenkoron a legkimagaslóbb az,

mely a Golgothán nyert befejezést, ép ugya keblet, a szívet örömréztől s a kiirthatatlan remény-től örökön átható ugyanoly esemény az, midőn az ártatlanul megölt sirja fölött vakító fényárnyban megjelenő béke anyala isteni tanuként bizonyítja szavával a megtörténtet, mondván: Nincs itt, feltámadt!

Megretten a bűn s kajánsága a kétség üszkét csóválja, de felvidul az erény, a hit, remény és szeretet, hogy a feltámadás megnyugtató édenkertjébe vezesse a Benne hívót, Általa, ki feltámadott s megnyitá kapuját az örök életnek.

A keresztény világ csengő-bongó ércszava, csodálatosan kellemes érzelmeket ébresztő akkordjaival figyelmezteti a földteke lakóit a nagy nap örök eseményének örökön kiváló magasztos jelentőségére. A palotába s a gunyhóba behatol egyaránt, figyelmeztetve a biborba takart dúsagdagot, a rongyaiban szenvedő koldust: feltámadott, — feltámadunk: ünnepeljünk!

Az oltár ragyogó fényárban tündököl; az orgona mint tulvilági zene vegyül az imádságos hangulatba, midőn felröppen az ahítat szárnyain az a kimondhatlan édes diadalérzelemtől kísért dallam: »Feltámadt Krisztus e napon. Alleluja! Mert legyőzött a halál s a fájdalom a megváltás gyógyírján örömré váltott! Alleluja!

S e szent hangulatban el-elmerengve tekintek a kisdetek arczaira. Az örömek lehetszerű fuvallata üde piros színben tünik elő rajtuk, midőn oly kedvesen tekintenek a színes tojásra, a nélkül, hogy e közben ép oly lelkedéssel, mint szülőik, ne énekelnének rózsás kis ajkaik: Feltámadt Krisztus e napon. Alleluja!

Ó te csókolni való gyermek, azzal a mély értelmű jelképes színes tojással, mennyire megerősített bennem a feltámadásban való hitet!

Megerősített, mert a Feltámadott mondotta: »bizony mondom, ha nem lesztek ilyenek, mint

e kisdedek, nem mentek be a mennyeknek országába: s jaj annak, ki ezek közül csak egyet is megbotránkoztat.

Hallod-e ezen igéket népnevelő, kinek gondjaira bizvák Jézus kisdedei?!

Azokban a szavakban van letéve a keresztény népnevelés fundamentuma, amelyen felépült a r. kath. egyház leányával, az iskolának felszentelt csarnoka: az a paedagogiai elvek egyedüli irányadója, melyet követnünk kell, hogy Jézus legyen a mi igazi eszményünk, mert azon, egyedül azon jutunk egyházi és nemzeti szempontból is a boldogulás ösvényére, hol nemesak az egyház, hanem kebelében a nemzetek is felvirágnak.

S ezt nekünk kath. magyar népnevelőknek kétszeres kötelességünk szívünkbe vésve követnünk, mert ne feledjük, hogy a magyart a Feltámadottnak tana állandósította bérczek övezte hazájában, ez vette meg az államalakulás ezredévekre kiható s a népek történelmében páratlanul álló alkotmányával bíró állam alapkövét; ez vette oltalmába akkor, midőn a barbar tatar csorda s a török horda vagy a szomszéd népek hatalmi féltékenysége akarta eltörölni az élő nemzetek soraiból. S miért nem lehetett? Mert Benne hívó volt a magyar! Hidd meg, nem is lehet mindaddig míg hívó lesz a magyar.

De hogy hívó legyen, abban neked mint népnevelőnek kétszeres kötelességed munkálkodni, mert read bizvák a nemzet legféltékenyebb kincsei: gyermekei.

Egy ezredév múltja áll előtted, hogy a Feltámadott tana tette nemzetedet azzá, a mi; mutasd meg népnevelő, hogy nem rajtad mu-

lik még nagyobbá, még boldogabbá tenni a magyart, úgy hogy idővel minden magyar állampolgár a r. kath. hitet vallva egy nyelven, azon a csodálatosan bü-bájosan zengő magyar nyelven dicsérhesse az Urat: Feltámadott, Alleluja! S akkor boldog lesz a nemzet, mert Isten ezt magának örökségül választotta. (Zsolt. 32-12.)

Véled-e méltóbb befejezését soraimnak, mint az által, midőn, ha mint minden igaz magyar, a feltámadott anyjára vetem esdő szemeimet.

Szent István dicső királyunk az állameszme jelképe gyanánt a koronát ajánlja fel a szent Szűznek, s mi kath. magyar népnevelők, mint a dicső király hű unokái, a koronának örök időkön át való megvédésére, Jézus kegyelmének elnyerésére kérjük pártfogóul Máriát, a magyarok Nagyvasszonyát, midőn a fájdalom anyja Isten-ember gyermekének feltámadása emlékünnepe felhangzik az egyház gyönyörű örömeinek:

Gaude et laetare virgo Maria, Alleluja. Melyre a kath. tantestület egy szívvel, egy lélekkel adja vissza a responsoriumot:

Quia surrexit Dominus vere Alleluja.

Az édes anya öröme a mi örömünk, s a mi örömünk határtalan, míg ő velünk van, mert öröme a feltámadott szeretetének záloga.

Bertalan Vincze.

Felhívás és kérelem!

A magyarországi róm. kath. tanítók országos bizottsága elhatározta, hogy hazánk ezer éves fennállásának emlékünnepe a vele egyidős

a szív, mely tőle távozik; borítsa azt bibor, avagy darócz, — s bírd bár a fél világot nélküle szegény vagy — s vele, — semmi nélkül is dúsgazdag.

Igen, Jézus, te feltámadt Isten, te vagy az út és igazság. Öröme a benned bizóknak, kiket habár próbaképen meg is látogatsz, de mindig rajtok van örökös szemed. És legnagyobb kincseid az ártatlanok, — kiket egykor példaképen apostolaid elé állítva, mondád: »Bizony mondom míg ilyenek nem lesztek, mint e gyermekek, nem jöttök be atyám országába» és a kiket szent örökségként, mint feltett kincsedet, a mi gondjainkra bízál.

Kath. népnevelő! elmékedjél e nap hivatásod magasztosságáról, mert a mester örömnepét ünnepeljük.

Hármas kincscsel kell birnod, hogy hiven betölthesd azt a helyet, melyre az Úr által hivatál. Első a hit. Hinni egy szebb jövőben, mit önmagunk erejével fogunk létre hozni, ha bennünket a szeretet rózsza láncza mint igaz testvéreket összefűz. Mert hidd el, összetartással pár ember is sokat tehet, s enélkül milliók ereje is semmiség.

TÁRCZA.

Hála legyen az Istennek!

*„Zugje velünk az ég és föld,
Melyet dicsősége betölti.”*

Miért ez ünnepi hangulat? Miért zeng hálának milliók ajkairól a hideg északon, a forró délen? Miért zugnak a harangok, melynek ünnepi akkordját messze viszi a tavasz szele, hogy százszorosan adják vissza a hegyek ormai? Kit illet e nagy nap, melynek emlékére ur és szegény ünnepi díszbe öltözik, s így siet hódolatát bemutatni az Isten templomába? Erre megfelel e néhány szó: »Krisztus Jézus feltámadott, örvendezzünk.»

Feltámadott; igen feltámadott az, ki fényt lövelt a sötét éjszakába. Reményt adott a a csüggedőnek. Irgalmat és szeretetet plántált a kerges szívbe, s hitet nyújtott a kételkedőnek. Egykor kevés hívói megsokasodtak, ma milliók szívét boldogítja, mely éltet boldogít és üdvözít. Példája lett a jóknak s rettegése a bünbe merülteknek. Nyugalmat nem leli sehol

róm. kath. tanügyet is méltóképen óhajtja bemutatni a milleniumi ünnepségek alkalmából. A megállapított részletes program e lapokban már közölve volt.

Legfelsőbb hatóságunk, a nagyméltósága magyar püspöki kar határozata azonban még ez ideig nem érkezett le az országos bizottsághoz.

Tekintve az idő rövidségét, alulírott szerkesztő bizottság idején valónak tartja már most, hogy a programba felvett egyik nagyobb szabású munka: „*A kath. tanítók Almanachja és a magyar katolikus tanügy 800 éves múltja*” című műnek előkészítését megkezdje.

Bizalommal fordulunk tehát t. szaktársaink és olvasóinkhoz azon tiszteletteljes kérelemmel, hogy nehéz munkánkban bennünket támogatni szíveskedjenek.

Rövid vázlatképpen a munkatervbe vett főbb felosztását a következőkben adjuk. I. A magyar kath. tanügy rövid története Szt. Istvántól a mai korig. II. *A most élő kath. tanítók nevei teljes nationáléjükkel s a kath. pedagógiai irodalom terén működők arczképével.* III. Egyes nevezetesebb kath. tanintézetek, szerzetesházak, nőzárdaik leírása és képekben való bemutatása. IV. Az országban ez idő szerint fennálló *kath. tanítóegyletek* alakulása, rövid történetének bemutatása s jelenlegi tisztikárának névsora.

E végből a következő kérdőpontokra kérünk rövid és világos választ:

A II-ik ponthoz. 1. A tanító neve. 2. Születési helye és ideje. 3. Középiskolai tanulmányai. 4. Képesítésének helye és ideje. 5. Hol

és mennyi ideig működött? 5. Mostani helyén mióta működik? 6. Működése idejében micsoda humanus intézmény vagy egyesület létesítésében vett részt? 7. Részesült-e akár anyagi, akár erkölcsi kitüntetésben? Ha igen: mennyiben? milyenben? és honnan? 8. Milyen tannyelvű az iskolája? Ha nem magyar a tannyelv, mily eredményt ért el a magyarnyelv tanításában a most folyó tanévben? 9. Művészet, gazdaság, háziipar vagy más foglalkozást mellékesen űz-e? 10. Irodalmi részletes működése. (Az *önálló munkát teljes* czime, megjelenési helye s ideje, kiadója, kiadások száma, ára; hírlapi cikkek czime s a megjelentető lap évfolyama és száma? Ez utóbbi ponthoz *arczkép is* melléklendő.)

A III-ik pontra vonatkozólag külön, névre szóló kérelemmel fogunk a hivatott szakírókhoz fordulni.

A IV-ik pontot illetőleg a következő kérdésekre kérünk szíves választ, illetőleg adatokat: 1. A kath. tanítóegylet czime. 2. Alakulásának ideje. 3. Alapítóinak névsora. 4. Mily országos tanügyi mozgalmakban vett részt? 5. Tűzött-e ki pályadíjakat? Ha igen: mennyit? micsoda kérdésre? mikor és kik nyertek el? 6. Mostani szervezete. 7. Mostani tisztikára. 8. Jelenlegi tagjainak névsora. 9. Köreinek száma s megnevezése. 10. Kapnak-e tagjai fuvar- és napidíjat?

A 30—40 nagy nyomtatott ivre tervezett mű kiállítását egyik hazai legelsőrangú könyvkiadó vállalja el, ki kellő garantiát nyújt arról, hogy a munka minden könyvkedvelő asztalán mint diszkrét foglaljon helyet. A tiszta jövedelem a »Katholikus Tanítók Árvaháza«-nak

A második az elsőből származik, ez: a remény. A csüggedő sohasem nyerhet el bábért; ki feluton megáll s visszamegy. úgy van, mintha semmit sem ment volna. Azért, ha küzdve is bár, de reménnyel szívünkben iparkodjunk az összetartás erejével előre törni, s elérni lassan azt a helyet, mit már régen kiérdemeltünk.

Pályatárs! elérünk mindent, mit szívünk és lelkünk óhajt, ha a harmadik kincsesel ékeskedünk, ez: az *igazi kartársi szeretet*. Tedd kezedet szivedre kedves olvasóm, e nagy napon és felelj meg önmagadnak igazán Kész voltál-e áldozatra is, közös javunkért, latba vetted minden erődöt közös ügyünk előbbre vitelénél? Nem volt-e szivedben önzés, szeretetlenség, vagy az a nem bánom-féle gondolkodás, mely minden haladásnak megölő betűje? Gondolkodjál egy kissé, és légy igaz bírád, s ha csüggedést érzesz magadban, aczélozd meg erődöt kartársaid szeretetében, fogj kezet, s fogjunk kezet mindnyájan. Majd akkor látod meg, mi az a kath. tanítói testület. És nézz körül, már piroslik a hajnal, jobbaink, vagy inkább jeleseink nagy munkában vannak, Lassan,

de biztosan előre haladunk. Amint elértük az erkölcsi sikert, nyomába jön az anyagi is. Csak ne csüggedj! bizzál és remélj.

És ha mégis erődöt gyengének érezed, akkor jer oda, hol ma milliók imája zeng hálá zsolozsmát. Nézd mit mond az oltáron levő feltámadt Krisztus. Bölcsőmtől szenvedés volt életem. Kiittam a keserűséggel telt poharat egészen. Ellenségeim sokasága eltiporni akart, de a tant, mit hirdettem, megölni nem lehetett: feltámadt, dicsően velem együtt. Az élet itt és terjed, én élek ott és örömmel szemlélem naponkinti terjedését, mert terjesztőivel leszek a világ végéig. Te is örökösöm vagy, tanító, veled és benned is vagyok. Minden jóra való törekvésedet az én áldásom fogja követni.

Úgy-e megerősödtél, oh akkor jer, zengjünk együtt vig örömmel e nagy napon:

»Hála legyen az Istennek.
Ki üdvöt ad az embernek
Alleluja vigadjunk
Istennek hálát adjunk.«

Szokoló István.

jövedelmét fogja szaporítani. A munka ára a később kibocsátandó előfizetési iven lesz jelezve.

Tisztelt kartársak, kedves munkatársak!

Nagy munka vár reánk, mert a szeretett és feltett ügghöz, a kath. tanüghöz és munkához méltó művel akarunk helyet foglalni s részt kérni a milleniumi ünnepségeken. Hogy ez sikerüljön, nem tőlünk, de egyedül t. kartársainktól függ, kiket újból kollegiális szeretettel kérünk arra, hogy az itt felsorolt kérdőpontokra világos és rövid választ adni szivesek legyenek. Az »Almanach« számára szánt küldemények a »Népnevelő« vagy a »Katholikus Tanügy« címére (Budapest, V., Lipótkörut 30.) küldendők.

Isten nevében előre!

Budapesten, 1895. Husvétvasárnapján.

A kath. tanítók milleniumi Almanachjának szerkesztő bizottsága.

A kath. népoktatásügy reformjavaslata.

II.

A rom. kath. tanhatóságok szervezete, szakfelügyelet.

A tervezet első §-a ezeket mondja: »A rom. kath. népoktatásügy közigazgatását az egyházmegye főpásztora, s annak hatósága alatt az iskolai főtanács, az egyházmegyei tanfelügyelők, (fő- és kerületi tanfelügyelők) az iskolalátogatók, a hitközségi képviselők és a hitközségi iskolaszékek eszközlik.« A szó-szoros értelmében vett szakfelügyeletet az egyházmegyei »tanfelügyelőség« gyakorolja, a melynek szervezete a következő: a) az egyházmegyei főtanfelügyelő és segédje; b) az iskolaügy iránt különösebben érdeklődő, a nevelés és oktatáshoz értő aldozarak közül a főpásztor által kinevezett tankerületi iskolalátogató és a főtanfelügyelő előterjesztésére az egyes tankerületek tanítói közül az iskolalátogató mellé kinevezett tankerületi szakfelügyelők, c) az esperes-kerületi tanfelügyelő (esperes), a kinek jogköre inkább az iskola külső ügyeire vonatkozik, mint annak belügyére. Szakfelügyelet körébe eső jogokat gyakorol ezen kívül a helyi felügyelettel megbízott iskolaszék, iskolaszéki elnök, igazgató-tanító, esetleg főtanító. Ime, ez a képe az egyházmegyei tanhatóság szervezetének.

A főpásztor, az egyházmegye élére állított apostol kezébe van letéve a tanügyi kormányzó-hatalom. A tőle nyert megbízás, küldetés alapján történik a felügyelet minden fokán az intézkedés. Az ő nevében jó a dicséret, a jutalom, az intés, a büntetés. Az ő szelleme hatja át az egyházmegyét, az ő intencziói érvényesülnek a tanügy munkásainak mindennemű eljárásaiban. És ez így van jól. Anyaszent-egyházunk sarkalatos törvényén alapszik a szervezetnek ezen formája.

És most lássuk az egyes hatóságok szervezetét és hatáskörét.

Első ezek között »Az iskolai főtanács«. Első tekintetre új intézménynek tűnik fel; de csak elnevezésében új, mert fennál ez ma is mint szentszék, fontosabb iskolaügyekben a püspök tanácsadója, minden egyházmegyében. Az isk. főtanács az egyházmegye székhelyén működő szentszék tagjaiból áll. A főtanfelügyelő hivatalból tagja a főtanácsnak. Jogkörét a 4. §. 13. pontban írja körül. Ezekben részint mint javaslattevő, részint mint önálló intézkedési joggal felruházott tanhatóság szerepel a főtanács. Jogköre sok tekintetben igen bő. Igen sok oly dologban intézkedik közvetlenül, a melyben inkább csak vélemény illetheti meg és ismét a főtanfelügyelőségi ügykörből oly ügyek elintézése utaltatnak hozzá, a mely ujtás a gyors adminisztráció érdekében éppen nem kívánatos. Így az iskolaszékek megerősítése, azok esetleges kinevezése, a tanítók megerősítése, az igazgatótanítók kinevezése, miért nem képezhetné továbbra is a főpásztor jogát: nemcsak azért, mert a főpásztortól származó megbízás közvetlenebb és ezért jólesőbb, lelkesítőbb, hanem az egységes egyházi szervezet szempontjából is?

A tanítók fegyelmi és egyéb, a közigazgatás körébe eső ügyekben, jól van, intézkedjék a főtanács, de itt is vannak oly esetek, a midőn sürgős intézkedésekre van szükség: ezeket tehát nem volna üdvös a főtanfelügyelői jogkörből elvonni. — Azonban fegyelmi ügyekben megállapított hatáskörét sem helyeselhetjük teljes egészében. A tanítót, szerzett nyugdíj igényének, avagy állásának elvesztésére, ha bűnössége által azt kiérdemelte, ítélje el a főpásztor. És ez oly fontos joga a püspöknek, a melyet a tanítóság nyugodtan láthat továbbra is az ő atyai kezében. — Megjegyezzük, hogy a szerzett nyugdíj-igénynek teljesen, vagy részben való elvesztése nem képezheti a fegyelmi büntetés fokozatát, mert a nyugdíj-igény elvesztését orsz. intézkedés szabályozza; különben is ez a büntetés oly természetű, hogy következményeiben fölötte kihat a tanító családjára, tehát majdnem egyrangú büntetési fokozat az elmozdítással.

A kath. tanügy orsz. egységének érdekében kifogásolnunk kell a 11. §-ot, amely így szól: »Az egyházmegye r. k. népoktatási intézeteiben használt tankönyveket engedélyezi vagy azokat eltiltja.« Gondoljuk meg, vajjon célszerű volna e a kath. iskolák tankönyv-egységének megbontására ez által utat nyitni?

Avagy segítve volna-e ily intézkedéssel tanügyünk egyik sarkalatos baján, a tankönyv szükségletén? Nézzünk be polgári leányiskoláinkba, óvó- és tanítóképző intézeteinkbe, és vizsgáljuk meg azok tankönyveit, akkor látjuk be csak, hogy mily óriási hátramaradottság-

gal állunk szemben ezen a téren. De e szükségleten nem segíthetnek ám az egyházmegyéek egyenkint, hanem csak együttesen. És a közös akaratot, a közös eljárást ez irányban, csak egy a nagym. püspöki kar megbízásából működő testület képviselheti és ezen testület ez idő szerint a Szent István-Társulat, a kebelében működő orsz. tankönyvbíráló bizottsággal.

A 11. §. hozza ajkamra azon javaslatszerű megjegyzést is, miszerint szükséges volna, hogy a szervezetben kifejezést nyerjen azon elv, hogy a magyar kath. népoktatási ügyre vonatkozó általános természetű. országosan kötelező erővel bíró minden tanügyi reformot, intézkedést a nagym. püspöki kar állapít meg, s hogy a magyar kath. tanügy országos, illetőleg egységes voltát ilyformán a magyar püspöki kar, élén az esztergomi hercegérsekkel, képviseli; továbbá: hogy a nagym. püspöki kar gondját képezi egy, az országos közoktatásügyi tanács jellegével felruházott orsz. kath. népoktatásügyi tanács kinevezése, a melynek feladatát képezné azután egyebek mellett a tankönyvek engedélyezése is. — A tanfelügyelőségről a jövő számban. *E.*

Egyesületi élet.

Értesítés. Van szerencsém a szigetvári r. k. tankérület tagjaival tudatni, hogy f. évi tanácskozmányunkat *Csebényben*. május hó 2-án tartjuk meg. A megjelenést 8 órára kérjük. *Tárgysorozat:* 1. Gyakorlati tanítás a beszéd- és ért. gyakorlatból I-II. osztályban, tekintettel a magyar nyelv gyakorlati elsajátítására. 2. Elnöki megnyitó. 3. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 4. A gyak. tanítás megbírálása. 5. Az egyhm. tanhatóság által kitűzött tételek tárgyalása. (A tételek közölve vannak a VI. sz. püspöki körlevélben). A kör tagjai kéretnek az eszmecsereben előre gyűjtött adatokkal részt venni. 6. Szabad előadás: Nyelvtanítás célja és módszeres előadása a népiskolában. 7. Indítványok. Bogdásán. 1895. márczius hó 28-án tartott bizotts. gyűlésben.

A ker. esperes megbízásából
Szucsits Kálmán,
ker. jegyző.

Irodalom és művészet.

— **Mlatyánk és Üdvözlégny Mária.** Énekhangra. orgona-, harmonium- vagy zongorakísérettel. Irta Kontor Elek, székesfővárosi tanító. Budapest, Rózsavölgyi és társa cs. és kir. udvari zenemű-kereskedő kiadása. Ára 1 frt.

Beküldetett: *A Szalay Baróti-féle „Magyar Nemzet Története“* a most megjelent 11 füzeté. Szalay József és Baróti Lajos munkája egyik legméltozob emlékműve lesz milleniumunknak, s a legmelegebben ajánlhatjuk megszerzését minden magyar családnak. Egy füzet

ára 30 kr. Az egész mű mintegy 60 füzetben lesz teljes.

•**Föld és Népei**• népszertü földrajzi és népismeri kézikönyv. 13—16. füzet. *Amerika.* Az egész mű 90 füzetre fog terjedni; egy-egy füzet ára csak 30 kr. Megrendelést elfogad minden hazai könyvkereskedés. *Méhner Vilmos* könyvkiadó. Budapest, Papnövelde-utca 8. sz.

— A „**Katholikus Tanügy**“ 7. és 8. száma érdekes és változatos tartalommal jelent meg. A 7. szám tartalma: Nemzeti vagy vallásos legyen-e az iskola? — A helyi részletes tantervek létesítésénél szem előtt tartandó vezérelvek. Gergelits Józseftől. — A kis gyermekek imádsága. y. — A Simor- és Szabó-alapítvány kamatainak szétoosztása. — Egyleti ügyek. — *Tárca:* A hazai kisedévás történetéből. — Irodalmi hírek. — Vegyesek. — Szerkesztői telefon. — A 8. szám tartalma: Nőnevelésünk egy elhanyagolt ága. Freund Vilmától. — A helyi tantervek létesítésénél szem előtt tartandó vezérelvek (Vége) Gergelits Józseftől. — A téves nevelés. — y. — *Tárca:* Feltámadt! Szokoly Istvántól. — Egyleti ügyek. — Irodalmi hírek. — Vegyesek. — Szerkesztői telefon. E változatos tartalom maga ajánlja e nagy tapintattal szerkesztett kath. tanügyi organumot, melyet *dr. Komlóssy Ferencz* kanonok, Esztergom-főegyházmegyei főtanfelügyelő szerkeszt. Előfizetési ára egész évre 2 frt, mely összeg a kiadóhivatalba (Budapest, V. Lipót-körut 30. sz.) küldendő. Részünkről a legmelegebben ajánljunk e jeles lapot olvasóink figyelmébe.

VEGYESEK.

Felhívás. Szeretettel felkérem kartársaimat, kik az igaz ügyet felkarolva, árvaink érdekében a Szt.-István-Társulat »Népiratkái«-nak bizományosságát már birták, avagy azt most elvállalták vagy elvállalják — e tényről — e becses lap szerkesztőségét nyilvántartás és buzdítás végett egy levelező lapon értesíteni kegyeskedjenek. *Szokoly István,* kath. k. tanító.

Jézus nevében előre! A kath. árvaház érdekében a Szent-István-Társulat »Népiratkái«-nak bizományosságát elvállalták:

Gasparik József k. tanító, *Mohara.*
Kelemen József néptanító, *Ó-Becsén.*
(Folytatjuk)

Meghívó. A szatmármegyei róm. kath. néptanító-egyesület folyó évi rendes közgyűlését április hó 18-án (csütörtökön) d. e. 9 órakor tartja meg Szatmáron. a papnöveldei könyvtár helyiségében, melyre az egyesület t. tagjai és a tanügy barátai tisztelettel meghívotnak.

A hercegprimás a nagyszombati kir. kath. tanítóképző-intézet fokozatos beszüntetését elrendelte s ez idén az első tanfolyamra már nem vettek fel növendékeket. Minthogy az intézetnek beszüntetése a városra anyagilag káros, elhatározták, hogy egy több tagu küldött-

ség keresse meg a primást s kérje fel, hogy szándékától térjen el és az intézetet hagyja meg Nagyszombatnak.

Megjutalmazott tanító. Pécsen néhai Farkas István volt 48-as honvéd, városi bizottsági tag alapítványának 80 frtot tevő kamatait, mely minden évben a növendékeit leghazafiasabb szellemben nevelő pécsi tanítót illeti, ez évben Repich Vincze pécs-belvárosi igazgatótanítónak ítélte oda a városi tanács.

Pestalozzi születése 150-dik évének megünneplésére készülnek Svájcban. A svájci szövetségtanács most tervet dolgoztat ki, hogy mi módon részesíthetné maga a köztársaság pénzügyi segélyben a népoktatásügyet, mely tudvalevőleg az egyes kantonoknak a köztársasági kormányzattól teljesen független ügyét képezi. A népoktatásügynek ezen a közp. kormányzás által leendő felkarolása képezné a halhatatlan svájci paedagogus emlékének legszebb megünneplését.

Fürdői kedvezmények. A Mária-Dorothea-Egyesület tanítással és neveléssel foglalkozó nőtagjainak a következő fürdői kedvezményeket eszközölte ki az 1895. évre: 1. Czemétén, Eperjes mellett, több tag kaphat az egész idényben ingyen szobát az egyesület üdülő házában. 2. Herkules fürdőben, Krassó-Szörény-megyében, az egész idényben minden hónapban más-más két tag kaphat egy közös szobát és gyógykezelést, ingyen zene- és fürdődíj-elengedést. 3. Rankherlányban (Abauj-Tornamegyében) az egész idényben minden hónapban más-más két tag kaphat ingyen szobát és gyógykezelést, ingyen zene- és fürdődíj elengedését.

Bismarek a tanításról. Bismarek herceg a napokban fogadta a tanítók küldöttségét. Jäger kölni tanító beszédet intézett hozzá s gyönyörű tömöreztűből való emléktáblát adott át neki. A herceg válaszában kiemelte, hogy minden nép nemzeti fejlődésének sikere a műveltek kisebbségén alapszik, akik a magasabb iskolákat végzik. A nagy tömegek műveletlensége akut betegség, mely ellen nincs óvószer: ez okból a fősulyt a nevelésre kell helyezni s ebben a tekintetben igen sok függ a tanítóktól, kik sokat tehetnek a nép fejlődéséért s hivatalnokok, parlamentáriusok és katonatisztek kiműveléséért: tettek is ebben a tekintetben nagyon sokat és Németországnak ma olyan tiszti és altiszti kara van, melyhez fogható az egész világon nincsen. Ez a tény a német műveltség eredménye, melyben a német magasabb iskoláit részesítik. A herceg ezután előadta, hogy a külföldön sokkal szomorubb a műveltség állása: midőn a német-francia háború idejében Versaillesben volt, néha azzal töltötte idejét, hogy szállásadója gyermekeinek iskolai füzetait átnézegette és bámulatba ejtették az iszonyatos hazugságok, melyeket ezek a füzetek meg a francia történelemlről is magukban

foglaltak. Ennek a tanítási módnak azután az a következése, hogy a francia fiatalság még a francia történelemlről is hamis véleményt alkot magának és áldozatul esik a főnhéjazásnak, mely rendesen megelőzi a bukást. Ezzel szemben a német magasabb iskolák elve az igazság és a szerénység.

Tilos a kézesók. A főváros iskoláiban, akár csak a vidéki iskolákban, általánosan bevett szokás volt, hogy a leányok a tanítónőknek s a fiuk és a leányok a hitoktatóknak nap-nap után úgy az iskolába menetkor, mint az onnan való távozáskor kezét esókoltak. A VI.-ik kerületi iskolaszék felterjesztést tett a tanácshoz, hogy ezt a kézesókolást tiltsa el, mert az nagy mértékben egészségellenes. Igen sokszor ugyanis e kézesók révén ragadós betegségek terjedtek el az iskolában. (Ej, ej!) a tanács meghallgatta a tisztii főorvost, a ki pártolta az iskolaszék javaslatát. (!) A tanács ennek következtében végzésileg tudatta az összes iskolák igazgatóival, hogy ezentul az iskolákban tilos a kézesók. (Ehhez nem kell commentár. Szerk.)

Gazdák és kertbirtokosok mindazt, a mire gazdaságukban és a kertben magvak és műtrágyák ből szükségük van, a legmegbízhatóbb és legjobb minőségben Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből (Andrássy-út) szerezhetik be, mely ide vonatkozó árjegyzékét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi. — Minden rendelés még a beérkezés napján pontosan elintéztetik.

RÖVID HIREK. *Uj igazgató.* A nagyszombati tanító-képezdénél Regéczy I. halálával megüresedett igazgatói állásra a hercegprimás Zelliger Alajos tanárt nevezte ki — *Az ország tanügyi congressus tárgysorozatába felvétetni óhajtja az »Aradvidéki Tanítóegylet« a Tanügyi Kamarák című tételt, mely nagy horderejű kérdés keresztülvitele igen célirányos lenne. — Florenzenben most a tavaszon gyermekügyi kongressust fognak tartani. — Würzburg város tanácsa, München példájára kimondta, hogy az elemi iskolai tankötelezettséget fiuk számára 8 évre emeli fel. — Oroszországban oly törvényjavaslaton dolgoznak, mely a gyermeki gonosztevők kényszernevelését fogja szabályozni. — A magyar tanítók kaszinója május hó 1-én okvetlenül megnyílik Budapesten a Józsefkörút és Népszínház-utca sarkán épült új palota első emeletén. Vidéki kartársak évi 5 koronáért tagok lehetnek. Jelentkezhetni: Senyei Ferencz igazgató-tanítónál VII. Murányi utcai iskola.*

Szerkesztői üzenetek.

K. J. Mátészalka. Ajánljuk a Dreisziger-féle Vezérkönyvet (Ada, Bács-m. Ára 1 frt.) vagy a Juhay-félet (Budapesten, Lempel-Wodiáner; ára 1 frt.). — **L. K. Dobronya és T. G. Jászón.** »Kath. népiskolai tanterv revizált tervezete« csak mint kézirat jelent meg és e példányok, a mint értesülve vagyunk, az illetékes bírálók között osztattak szét. — **B. E. A szerkesztőség** nem adhat oly dologban felvilágosítást, a mi sem a tanügyre, sem pedig a tanítókra nem vonatkozik. — **K. K. Kis-Sz. Mihály.** Az »ABC« német kiadása megjelent. Köszöntő könyvecske a jegyzékben nem foglaltatik. A mutatvány-példány elküldése iránt intézkedtünk. — **S. G. Moraván.** Igaz örömmel látjuk a munkálkodók

között. — **B. M.** Csak a jövő számban közölhetjük szíves értesítését. — **K. I.** Beérkezett. A törvénynek visszaható ereje nincs, tehát kevés reménye lehet; de ha a status nyugdíj szabályzata kedvezőlenebb feltételek mellett szabta ki a nyugdíj-összeget a jelenleg érvényben levő törvénynél, akkor folyamodjék. — **L. E. Balkán.** Az alispán útján a belügyministeriumhoz adja be kérvényét. — **Egy.** A lap nem a tanító személyének, hanem az iskolának, mint hivatalnak jár; a hivatalt pedig nem szokták urazni. Legyenek meggyőződve, hogy a czimezésben nincs semmi egyéb kifejezve, minthogy a lap közvetlen a tanító kezébe jusson. Isten nevében békében dolgozzunk, ezzel több szolgálatot teszünk egy tanítónak, mint saját érdekeinknek. — **D. B. Heves, Sz. I. Új-Lak, T. G. Jászó.** Beérkezett.

Adakozás a kath. tanítók testületének fogadalmi zászlójára.

(Összesített kimutatás a gyűjtés kezdetétől.)

Adakoztak: N. N. 30 kr. — Freész János 50 kr. — Janovits Mariska 20 kr. — Takács Lajos 50 kr. — Vojnics Döme igazgató 2 frt. — Csernoch kanonok 1 frt. — Erhardt Viktor plébános 1 frt. — Kapás József tanító 50 kr. — Csémy Antal 50 kr. — Szepessy István 30 kr. — Murecz János tanító 20 kr. — Matolay Gyula plébános 1 frt. — Szokoly István tanító 1 frt. — Fellner Ferencz esp. plébános 1 frt. — Duálshy Géza tanító 30 kr. — Somogyi György tanító 15 kr. — Vayda János 20 kr. — Sebő István 20 kr. — Turcsányi Albert 50 kr. — Liszek Radó esp. plébános 60 kr. — Ziskay István tanító 40 kr. — Sümegh Géza tanító 50 kr. — Mihál Ferencz tanító 20 kr. — Szerencsik Vince tanító 30 kr. — Seyler Károly plébános 1 frt.

(Folytatása következik)

Bertalan Vincze

a kath. tanítók század bizottságának kiküldött pénztárosa.

Felelős szerkesztők: **Ember Károly**
és **Dr. Zelliger Vilmos.**

Pályázatok.

Elméletileg, gyakorlatilag, kiválóan képzett **zongora-, orgona-játékos,** Chorálénekes, erőteljes, iskolázott, baryton hangon, nős, helyettes vagy másodkántori állást keres, hol 400—500 frt biztos jövedelme lenne. Szíves megkeresések **Sámson György** világios róm. kath. kántorhoz intézendők.

A **borsos-berinkei** anyaegyházhoz tartozó **Horpács** fiok községben a kitanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalma: Lúkas, kis házi kerttel, 8 m hold szántóföld, egy hold rét, munkaváltság 14 frt. párbér, mintegy 56 véka rozs, s ugyanannyi 25 kr. Az egyházmegyei alapból 20 frt. Deputatum címén a polg. községtől 15 frt, ugyanettől tüzelő fejében 46 frt, melyből azonban az iskola is fűtendő. Tandij minden tanoncztól 1 frt. (25—30) Állami segély 86 frt. A hitkézségtől 26 frt. A választás f. évi május 2-án fog megejteni, melyre személyes megjelenés kívántatik. **B.-Berinke, Nógrád m. p. N. orosz isk. széki elnökség.**

A **körös-tarjáni** — Nagy-Várad mellett — r. k. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: évi 138 frt. az egyházmegyétől, 20 frt. segély-czimen; 9 frt. 1 kr. sz. mise alapítvány; ismétlő iskolásoktól: 18 frt; párbér czimen: 63 frt. készpénz és 105 véka rozs; 4¹/₂ lánca első osztályú föld haszonélvezete, mely bérbe adva 90 frtot képvisel, és 800 lélek után járó stóla, mintegy 59 frt; 2 szobából, 1 konyhából álló tisztességes lakás, gazdasági épületekkel és 1 hold házi kerttel. Kötelessége a tanításon kívül a kántori teendőket végezni; nyelv: magyar. Okleveles tanítók felszerelt folyamodványaitak f. évi ápril 23 áig alólírotthoz küldjék be és ugyan e napon d. e. 10 órakor Körös-Tarjában megtartandó próbán elenjenek

meg. **N.-Várad-Olaszi, 1895. ápril 8-án Denes János** ker. esperes-plébános.

Nógrád-Kövesd római katolikus főkegyház-község iskolájához okleveles kántor-tanító kerestetik. Jövedelme: Kétszobás lakás, házikert és 905 ö. veteményes kert. Szántóföld 4 hold 130 ö. rét 1 hold 800 ö. Munkaváltság a hitközségtől 15 forint. Párbér átlagos 80 pár után, páronként 1 véka rozs és 25 kr. Stóla: functionként 25 kr. Tüzifa 4 ö., melyből az iskolatermet is fűti. Kisebb Députatumok megváltandók lesznek. Tandij: minden tanulótl 50 kr. évente átlag 25 forint. Ismételőket ingyen oktatja. Államsegély 101 forint. Főuri családnál privátúra számíthat. Orgonálás nem szükséges, kántori ténykedés igen. Választás május 6-án. Az állomás augusztus 1-ig elfoglalandó. Kérvények **Stoics Károly** plébános, iskolaszéki elnökhöz **Nógrád-Berezalre** küldendők.

A **solymosi** (Heves m.) róm. kath. tanítónői állomásra f. évi június 15-re pályázat hirdettetik. Jövedelme: évi 300 frt, mely havi előleges részletekben fog a községtől pénztárból kiszolgáltattani; továbbá vagy természetben lakás, vagy lakáspénzül évenként 40 forint; ezeken kívül 10 forint tüzelő anyagra és egy darab kert, melyet az iskolafentartó község fog kijelölni. Magánórak után jelentékeny mellékjövedelem helyeztetik kilátásba. A megválasztott tanítónő köteles leszen az iskolaszék által rábizandó osztályt önállóan vezetni, a köteles tárgyakban s a női kézimunkákban oktatást adni, a növendékeket annak idején templomba vezetni s ott rájuk felügyelni, végül a nyári menedékházat ellátni. A szabályszerűen felszerelt kérvények a fentebbi határnapig **Kontra László** solymosi (u. p. Gyöngyös) iskolaszéki egyházi elnökhöz küldendők. Megválasztott tanítónő augusztus utolsó napjaiban köteles leszen állomását elfoglalni s fizetése szeptember 1-től tétetik folyóvá.

Ajánlkozás. Egy 18 éves, igen jó bizonyítványokkal rendelkező, okleveles tanítónő hajlandó állást elfoglalni. Feltételeket kéri **L. D. postrestante Győr-Révfülu.** 1—4

A **kanaki** (Toront. m.) rk. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetés: évi 200 frt készpénz, 25 pozsonyi mérő buza és ugyanannyi tengeri, stóla, lakás megfelelő kerttel és szabad fűtés szalmával. Feltételek: oklevél, orgonistai teendőkre képesség és dalmát (illir) nyelv ismerete. A megválasztott állomását haladéktalanul elfoglalni köteles. Kérvények alulírotthoz ápril 15-ig küldendők. **Tomasich Mátyás** horvát-bokai, róm. kath. lelkész. 2—3

Az **Egyházaskéri** (Torontálmegye) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Járandóság: minden házaspár után 1 frt 30 kr. és 16 liter buza (120 házaspár van) 12 frt alapítványból, szabad lakás álván 1 szoba, konyha padlásból, szabad fűtés, 800 lélek után stóla. A mindennapi és ismétlő tanításon kívül vasár-és ünnepnapon istentisztelet tartásra köteleztetik. A tan nyelv magyar. Az állás azonnal elfoglalható. Képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok legkésőbb április végéig a **Csóka** róm. kath. plébánoshoz nyújthatók be. 2—3

Tessék mutatványszámot kérni!

Magyar bortermelőik lapja

szőlőművelési és borászati hetilap.

A legjellegesebb szakerők közreműködésével szerkesztő:

Rombay Dezső.

Előfizetési ára: { Egész évre... 4 forint.
Fél évre... 2 forint.
Negyed évre... 1 forint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, a hová az előfizetések küldendők:

Budapest, kerepesi-út 44. szám.

A ki legalább 5 előfizetőt gyűjt, tisztelet-példányt kap.

Alkalmas ajándék.

Az „Athenaeum“ irod. és nyomdai r. társulat kiadásában megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kapható.

Hit, Remény és Szeretet

Imakönyv

művelt katolikusok számára
új kisalaku kiadásban.

Irta : SUJÁNSZKY ANTAL.

Ára vászonkötésben 1 frt 20 kr. — Bőrkötésben 3—5 frtig.

Remek kiállítású kis alaku imakönyv.

Az „Athenaeum“ irod. és nyomdai r. társulat kiadásában megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kapható :

HOCK JÁNOS

gyönyörű nyelvezetű

IMAKÖNYVE.

Új kis alaku kiadás, remek színnyomatu keretekkel.

Ára díszes sima bőrkötésben arany metszéssel 8 frt. — Legdíszesebb mozaik-
díszítésű maroquinkötésben arany metszéssel 14 frt.

Az eddigi rendez alaku kiadás továbbra is kapható a következő változatokban :

Finom kiadás keretrajzokkal és 4 képpel.

Diszes bőrkötésben	5 frt
Bőrkötésben, bőrtokkal	14 >
Bársony- v. pluchekötésben	12 >
Legfinomabb csontkötésben	12 >
Valódi elefántcsontkötésben	24—36 >

Egyszerű kiadás keretrajzok nélkül,
2 képpel.

Vászonkötésben	2 frt 50 kr.
Bőrkötésben	3—4 frt
Utánzott csontkötés	4—6 >